

«Den norske kirke bør ta beskyldningene om venstre-
dreining på alvor om den vil være en kirke for alle.»

► VÅRT LAND PÅ LEDERPLASS, SIDE 2

vårt land

MANDAG

3. JUNI 2019

uke 23 / nr. 124 / 75. årgang

KRONER 20

«OG DETTE BER JEG OM, AT DERES KJÆRLIGHET MÅ BLI MER OG MER RIK PÅ INNSIKT OG DØMMEKRAFT.»

TORMOD ENGELSVIKEN:

Galt å selge et innviet
misjonshus.

► VERDIDEBATT SIDE 14–15

MARIT JOHANNE BRUSET:

Identitetspolitikk har
fått trumfe biologi.

► VERDIDEBATT SIDE 16–17

Dionne Warwick har
patina, er nær og fint
til stede, men man
kan ikke legge skjul
på at stemmen ikke
når gamle høyder.

Ole Johannes Åleskjær, Vårt
Lands anmelder

► SIDE 18–19

Redd Barna:
Bra at over-
grepssaker
får publisitet

Kardinal George Pell har
anket overgrepssaken
mot seg. Onsdag starter
nye rettshøringar.

► SIDE 13

Ekspertene kritiske til UD's trossatsing

«Utenriksdepartementet har på fem år åttedoblet bevilgningene til trosfrihet
i utlandet. Nå advarer eksperter om at satsingen kan virke mot sin hensikt
– øke konfliktnivå og religiøse motsetninger»..

► SIDE 6–7

Foto: Gabriel Chaim/AP/NTB scanpix

‘Barn av IS-
krigere bør
få muslimske
fosterhjem’

► SIDE 9

Hvis barn av IS-krigere kommer til Norge, bør de få muslimsk fosterfamilie, mener psykolog Abdirahman Said Diriye. Han advarer mot å la dem bli igjen i Syria. – Blir de forlatt der kan de i fremtiden bli mer ekstreme enn foreldrene sine. Noe som kan bli et problem for oss i fremtiden, sier han.

6 RELIGION, POLITIKK OG VERDEN

Her ble det ropt varsko om U

TROSFRIHET: UD har åttedoblet satsingen på trosfrihet på fem år. På en konferanse advarte eksperter. Men da var politikerne gått.

ANDREAS W. H. LINDVÅG
andreas.lindvag@vl.no

– Tros- og livssynsfrihet er under press internasjonalt. Religiøse minoriteter diskrimineres og forfølges. Derfor trapper vi opp innsatsen.

Slik åpnet utenriksminister Ine Eriksen Søreide (H) sin invitasjon til Utenriksdepartementets (UD) første nasjonale konferanse om trosfrihet, som fant sted på Munchmuseet 12. november i fjor.

Storsatsing. Regjeringen åttedoblet bevilgningene til arbeid for trosfrihet mellom 2013 og 2018. I fjor brukte UD om lag 80 millioner. I år skal pengesekken økes ytterligere.

Det er tverrpolitisk enighet på Stortinget om «tros- og livssynsfrihet som et eget innsatsområde», viser utenrikskomiteens innstilling til regjeringens stortingsmelding om menneskerettigheter fra 2015.

Tema for konferansen i november var hvordan Norge kan bidra til å fremme trosfrihet i «land der friheten til å utøve egen tro er under press».

Men det var ikke bare ros og råd som utenriksministeren fikk til svar. Tvert imot ropte forskerne Kari Telle og Ellen Emilie Stensrud varsko om farer ved storsatsingen på trosfrihet.

«Det er ikke gitt at økt fokus på religion, tros- og livssynsfrihet, nødvendigvis er det beste verktøyet for å forhindre diskriminering og forfølgelse av religiøse minoriteter. [...] Arbeidet for å fremme tros- og livssynsfrihet kan ha en rekke uheldige og uintenderte effekter», advarte Telle i en panelsamtale på tampen av dagen.

Men da var Ine Eriksen Søreide og politikerne gått.

Linjeskifte. I salen satt derimot tre andre forskere: Iselin Frydenlund, Gina Lende og Helge Årsheim, som har forsket på feltet i en årrekke. Nå slutter de seg til advarselen fra konferansen.

Vårt Land har intervjuet alle fem. De utdyper og supplerer bekymringsmeldingen fra konferansen.

Alle forsker i grenselandet mellom politikk og religion (se faktaboks). De fire kvinnene er eksperter på land som Myanmar, Indonesia og Nigeria.

Ingen kritiserer spesifikke prosjekt UD bevilger penger til. De reagerer snarere på et skifte i retorikk og signaler fra utenriksministeren og sentrale politikere som engasjerer seg på feltet – slik

ADVARER UD

◉ **Kari Telle er sosialantropolog og seniorforsker ved Chr. Michelsens Institutt. Hun forsker på religion og religiøse minoriteter i Indonesia.**

◉ **Ellen Emilie Stensrud er forsker II ved HL-senteret og ekspert på Myanmar.**

◉ **Iselin Frydenlund er førsteamanuensis i religionsvitenskap ved MF vitenskapelig høyskole. Hun forsker på buddhisme og politikk i Myanmar og Sri Lanka.**

◉ **Gina Lende er postdoktor i religionsvitenskap ved MF. Hun forsker på religion, konflikt og fredsbygging og er ekspert på Nigeria.**

◉ **Helge Årsheim var inntil nylig postdoktor (nå gjesteforsker) ved Universitetet i Oslo teologiske fakultet. Han har doktorgrad i religionsvitenskap om hvordan religion og trosfrihet forstås i ulike FN-komiteer.**

Det er en bekymring for at det politiske Norge dreier i en bestemt retning og at UD ikke ser fallgruvne.

Iselin Frydenlund, førsteamanuensis ved MF.

som ledelsen i stortingsgruppen for trosfrihet, Abid Q. Raja (V) og Kjell Ingolf Ropstad (KrF).

I lys av dette vekker kraftsatsingen på trosfrihet bekymring:

– Det er en bekymring for at det politiske Norge dreier i en bestemt retning og at UD følger med uten å se fallgruvne, sier Iselin Frydenlund.

Kritisk søkelys. Går virkelig an å være kritisk til trosfrihet? Det er ikke det dette handler om, svarer forskere som Frydenlund. «Alle» er for det. Ekspertene frykter derimot:

• Amerikanisering av norsk menneskerettspolitik.

• At norske politikere ikke ser hvor politisk betent trosfrihet er. I senere år har forskere rettet kritisk søkelys mot den stadig mer sentrale rollen arbeid for trosfrihet får i vestlige stater innsats for å løse konflikter og problemer i andre land. Lobbygrupper som presser på for slik satsing, og velmenende organisasjoner som gjennomfører den, har også havnet i søkelyset.

«Det er en kraftfull fortelling som sirkulerer i den globale politikken som ser religion og religiøs forfølgelse som årsaker til voldshandlinger, og som foreskriver arbeid for religiøs frihet som respons», skriver en av foregangsfigurene på feltet, professor Elizabeth Shakman Hurd, i.

Amerikanisering. Hvis Norge er på vei i denne retningen, så bryter vi med norsk og europeisk menneskerettstradisjon, mener flere av dem Vårt Land har snakket med.

Den sterke vektleggingen av trosfrihet som enkeltrettighet har vært særlig fremtredende i USA. Der snakker politikere på tvers av partigrensene gjerne om trosfriheten som den første rettigheten – *first right*.

– På konferansen beskrev for eksempel Kjell Ingolf Ropstad trosfrihet som «kanarifuglen i graven». Det er en vanlig begrepsbruk i USA, der man ser trosfriheten som en målestokk for hele menneskerettighetssituasjonen i et land, sier Gina Lende.

Den tradisjonen «bærer galt av sted», mener hun, for det «finnes ingen forskningsmessige belegg for at trosfrihet er den viktigste målestokken eller løsningen».

– Det tar dessuten trosfriheten ut av sin kontekst – det helhetlige menneskerettighetssystemet.

Hun får støtte fra Helge Årsheim, som har fulgt med på ordlyden i norske politiske dokumenter på feltet over tid. Han mener det har skjedd et skifte

siden den rødgrønne regjeringen først startet sin satsing på vern av religiøse minoriteter.

– Tyngden er flyttet fra vernet av sårbare minoriteter til en mer spisset satsning på trosfrihet. Det virer oppmerksomheten bort fra det bredere ikke-diskrimineringsarbeidet, som er en norsk paradegren, sier Årsheim.

Konsekvensene. Den amerikanske linjengir både feil diagnose og medisin – og det kan være farlig, mener flere av ekspertene.

En ting er hvorvidt problemene trosfrihet skal løse faktisk hand-

ler om trosfrihet, eller snarere andre former for diskriminering. En annen ting er hva som skjer på bakken når man anvender trosfrihet som medisin.

Myanmar og den sterkt diskriminerte Royhingya-minoriteten kan tjene som eksempel:

«UD tolker rohingya-krisen som et spørsmål om trosfrihet, og ifølge dem er det økt trosfrihet som vil kunne bedre rohingyenes situasjon», skrev Frydenlund og Årsheim i en kronikk i Morgenbladet før konferansen.

– Går vi inn som internasjonal aktør og definerer konflikter og problemer i Myanmar som et

Ds satsing på trosfrihet

KONFERANSEN: I november arrangerte UD sin første nasjonale konferanse om tros- og livssynsfrihet på Munchmuseet med gjester fra inn- og utland. Gina Lende ved MF roser UD for å ha sluppet til kritiske røster: – Men det var dumt at de som behøvde å høre den nyanseringen, politikerne, var gått, sier postdoktoren. Foto: Joakim S. Enger

trofrihetsproblem, slik Donald Trumps administrasjon eksplisitt gjør, kan vi på sikt skape mange problemer og gjøre dem mer religiøse enn de egentlig er, sier Frydenlund, som forsker på buddhistiske nasjonalister i militærdiktaturet sørøst i Asia.

– I Myanmar er det mange aktører – kristne, muslimske og buddhistiske – som har ulike agendaer og som forstår trosfrihet ulikt. Den buddhistiske majoriteten mener seg utsatt for en islamiseringsprosess, som de trenger å beskytte seg mot. Så kobler de trosfrihet til det.

Hun får støtte fra Myanmar-

ekspert Ellen Emilie Stensrud:

– Fronter man rohingya-saken som en trosfrihetssak, styrker det mange buddhisters opplevelse av at internasjonale krefter presser på for å beskytte og fremme islam. Man må være varsom med å tro at trosfrihet løser noe for rohingyane.

– **Lettvint.** Setter man sammen de ulike poengene fra ekspertene, får man denne overordnede advarselen: Trosfrihet er et politisk ladet begrep. Når vestlige aktører går tungt inn for å fremme trosfrihet i andre land, tolkes det i lys av vestlig, kristelig koloni-

historie. Ofte er begrepet allerede politisk betent på bakken. Resultatet blir fort økt konfliktnivå og mer religiøse motsetninger.

– Jeg er usikker på om utenriksministeren forstår hvor politisert feltet hun slår et slag for er. Det er viktig at hun og UD søker bred kunnskap om de politiske utfordringene knyttet til trosfrihetsspørsmål i ulike sammenhenger, sier Iselin Frydenlund.

– Det virker som en del politikere har et lettvinthold til trosfrihet, at de ser det som en rettighet som kan brukes til langt mer enn den kan – særlig dette med religionsfrihet som løsnin-

gen på «interreligiøse konflikter». Den kjedelige sannheten er at konflikter er veldig sammensatte, sier Gina Lende.

Men hun, Ellen Emilie Stensrud og Kari Telle tror imidlertid at fagmiljøet i UD er kjent med flere av problemstillingene.

– Det er ikke lett å se at det har skjedd en markant kursendring fra en europeisk til en amerikansk tradisjon ennå. Religionsfrihet har alltid vært en kontroversiell og politisert rettighet. Konferansen var et tegn på at UD og norske politikere ønsker å ta noen av dilemmaene mer seriøst enn tidligere, sier Telle.

Hepatitt C skal utryddes som problem

HELSE: Alle som er smittet med hepatitt C tilbys nå gratis behandling, opplyser Helsedirektoratet, som vil redusere forekomsten med 90 prosent innen 2023.

– Hepatitt C er et alvorlig helseproblem på grunn av risiko for utvikling av skrumplever, leversvikt og primær leverkreft. Vårt mål er at ingen i Norge skal dø eller bli alvorlig syk av hepatitt C-virus i fremtiden, sier helsedirektør **Bjørn Guldvog**.

Personer i rusmiljøer og som har injisert rusmidler med sprøyte, eller personer som har blitt behandlet på sykehus i utlandet har størst risiko for å bli smittet av viruset.

©NTB

Ingen promillegrense for elsparkesykkel

EGET SKJØNN: Mens man mister lappen bare for å sette seg i førersetet på en bil med promille, finnes det ingen lovfestet promillegrense på elsparkesykkel og ståhjuling.

Utleie av elsparkesykkel har de siste månedene blitt svært populært i de store byene, og for mange har det blitt et alternativ til å ta taxi hjem fra byen på nattetid.

Allerede er det meldt om en rekke skader fra kjøringen, og i Sverige skjedde den første dødsulykken like før helgen. Likevel er det ingenting i veien for å bruke sparkesyklene i Norge selv om man har promille.

– Det er opp til ditt eget skjønn å vurdere om du er i stand til å bruke redskapet. Det er heller ingen aldersgrense. Barn ned i lav alder kan kjøre, det er opp til foreldrene, forklarer seniorrådgiver **Bård Morten Johansen** i Trygg Trafikk til NTB.

Gjennom en lovendring i fjor valgte regjeringen å sidestille elsparkesykler, Segway, el-rullebrett og andre små elektriske kjøretøy med sykkel.

©NTB

Vil forby pelsimport

IMPORTFORBUD: Venstre har fått gjennomslag for å legge ned den norske pelsdyrnæringen og varsler nå kamp for å få på plass et importforbud.

– At vi innfører et produksjonsforbud her i Norge, er det første og viktigste steget på vei mot et importforbud, sier partiets landbrukspolitiske talsperson **André Skjelstad** til NTB.

– Nordmenn flest støtter uansett ikke pelsprodukter, så det vil ikke merkes noe særlig i handelen. Men det er en viktig symbolsk sak som viser at Norge tar dyrevelferd på alvor, legger han til.

Også SV ønsker et forbud mot pelsimport, og Venstre viser til at over 300 merker og kjedebutikker sier eksplisitt nei til pels.

©NTB